

RAFTO

The Collegiate Body of Guardians of the Atrato River: beskytter menneskerettighetene gjennom miljøvern

Raftoprisen 2026 tildeles The Collegiate Body of Guardians of the Atrato River (CCGA) for deres modige kamp mot miljøødeleggelse og for menneskerettighetene i Colombia. Det voldspregede området rundt Atrato-elven er dominert av væpnede grupper og organiserte kriminelle nettverk som driver med omfattende ulovlig gullutvinning som er svært ødeleggende for miljøet. Til tross for de utfordrende forholdene og den betydelige personlige risikoen har The Guardians stått stødig i sitt arbeid. Ved å overvåke miljøødeleggelser, utdanne berørte lokalsamfunn og stille myndighetene til ansvar demonstrerer The Collegiate Body of Guardians of the Atrato River på en kraftfull måte en lokalsamfunnsforankret tilnærming til beskyttelse av naturen og grunnleggende menneskerettigheter.

Atrato-elven og menneskerettighetskrisen

Atrato-elven, som strekker seg fra Andesfjellene til Det karibiske hav i det nordvestlige Colombia, renner gjennom et av de områdene i verden med størst biologisk mangfold,¹ men også et av landets mest konfliktutsatte. Regionens store naturressurser har tiltrukket seg væpnede grupper, karteller og organiserte kriminelle nettverk som bruker området til våpen- og narkotikahandel samt ulovlig utvinning av ressurser. Den påfølgende militariseringen av regionen, den omfattende volden og ødeleggelsen av Atrato-elvens økosystem har stilt lokalsamfunnene overfor miljøkriser og humanitære kriser av et omfang man ikke har sett maken til tidligere.

Langs breddene av Atrato-elven lever mange urfolk og afro-colombianere i deres historiske bosetningsområder, og for disse lokalsamfunnene er elven selve livsgrunnlaget – en uunnværlig kilde til drikkevann, grunnlag for matproduksjon og en viktig transportåre.

Ulovlig ressursutvinning og gullutvinning har forårsaket alvorlige miljøødeleggelser og forurensning i området. For eksempel har bruken av kvikksølv i gullutvinningsprosessen ført til opphopning av giftstoffer i jordsmonn, elvevann og hos livet i vannet, noe som truer det biologiske mangfoldet, økosystemene og menneskers helse.² Denne giftige forurensningen er en enorm utfordring som kan forårsake store helseproblemer, blant annet alvorlige nevrologiske skader særlig hos små barn.³ Det forgiftede miljøet

---

¹ [River Guardians: from Colombia to Ireland | An Taisce - The National Trust For Ireland](#)

² [UN Special Rapporteurs and Working Group Letter - AL COL \(4.2025\)](#)

³ [A human health risk assessment of methylmercury, arsenic and metals in a tropical river basin impacted by gold mining in the Colombian Pacific region - ScienceDirect; Mercury](#)

undergraver lokalsamfunnenes grunnleggende menneskerettigheter, inkludert deres rettigheter til et sunt miljø, vann og matsikkerhet samt retten til liv.⁴

The Guardians kollektive tilnærming

Bakgrunnen for denne prisen er den banebrytende avgjørelsen fra Colombias forfatningsdomstol i 2016, som fastslo at Atrato-elven er et rettssubjekt med egne rettigheter og krav på beskyttelse.⁵ Avgjørelsen anerkjente den gjensidige avhengigheten mellom mennesker og deres fysiske miljø, og belyste hvordan miljøødeleggelser kan medføre menneskerettsbrudd.

I forbindelse med denne rettsavgjørelsen oppnevnte forfatningsdomstolen én representant fra staten og én fra de berørte lokalsamfunnene som voktere for å overvåke implementeringen av den. Men siden det ville være umulig for én person å representere hele mangfoldet av bosettinger langs elven, valgte lokalsamfunnene en annen tilnærming, basert på prinsippene om demokratisk representasjon, kollektiv beslutningstaking og miljørettferdighet. De etablerte en kollektiv struktur med 14 lokalsamfunnsvoktere – én mann og én kvinne fra syv ulike etno-territoriale og sosiale organisasjoner i regionen som nå utgjør The Collegiate Body of Guardians of the Atrato River (CCGA).

Gjennom det siste tiåret har The Guardians arbeidet utrettelig og med stor personlig risiko i en kompleks, voldelig og uforutsigbar sosial og politisk kontekst. Til tross for minimale ressurser har de fortsatt å overvåke og rapportere om områder utsatt for ulovlige mineralutvinningsaktiviteter og miljøødeleggelser og sørger dermed for at den pågående økologiske krisen i regionen blir dokumentert. Gjennom informasjons- og opplæringsarbeid gjør de lokalsamfunnene kjent med miljøforringelse, forurensningsrisikoer, elvens rettigheter og deres egne rettigheter. Deres arbeid med lokalsamfunnene er avgjørende for å sikre langsiktig vern av naturmiljøet, siden det lærer opp neste generasjon voktere og støtter unge mennesker for å unngå at de rekrutteres av væpnede grupper. De jobber også aktivt overfor myndigheter og andre aktører for å sikre at rettsavgjørelsen ikke bare blir ord på et papir, ved å kreve at den blir gjennomført, rette søkelyset mot den og presse myndighetene til å handle.

Betydningen av The Guardians arbeid strekker seg langt utover Atrato-elvens område. The Collegiate Body of Guardians of the Atrato River har skapt en unik, lokalsamfunnsbasert tilnærming til miljøvern og beskyttelse av menneskerettigheter, og har inspirert til lignende arbeid både i Colombia og verden for øvrig. Siden den globale etterspørselen etter gull og andre mineraler bare forventes å øke gjennom de kommende

---

⁴ AL COL (4.2025)

⁵ https://www.climatecasechart.com/document/atrato-river-decision-t-622-16-of-november-10-2016_976c;

tiårene, og rovdriften på naturressurser vil sette lokalsamfunn og økosystemer under økende press,⁶ gir arbeidet deres verdifulle erfaringer innen miljøvern og beskyttelse av menneskerettigheter.

Væpnede grupper, vold og ulovlig økonomisk virksomhet

I et land preget av 50 år med væpnet konflikt er kampen for miljørettferdighet alt annet enn lett. Siden den historiske fredsavtalen mellom FARC-geriljaen og regjeringen ble undertegnet i 2016, har det dukket opp mange væpnede grupper som bedriver ulike former for ulovlig økonomisk virksomhet, blant annet narkotikahandel, menneskehandel, ulovlig mineralutvinning, avskoging og utpressing. Over ni millioner mennesker i Colombia lever i områder kontrollert av væpnede grupper⁷ som utøver streng kontroll over lokalsamfunn.⁸ Ulovlig gullutvinning er en av de største, mest hurtigvoksende og mest lønnsomme ulovlige økonomiske aktivitetene,⁹ og er spesielt utbredt i Sør-Amerika.

De væpnede gruppene benytter ulike strategier for å kontrollere befolkningen – vold, utpressing, trusler, fordrivelse¹⁰ og frihetsberøvelse¹¹. Ved frihetsberøvelse er faren for kjønnsbasert vold og tvangsrekruttering til disse væpnede gruppene stor, særlig for kvinner og barn. Human Rights Watch (HRW) rapporterer at væpnede grupper også tvinger lokalsamfunn til å engasjere seg direkte i aktivitetene deres, blant annet ved å presse innbyggere til å felle trær eller dyrke koka for å produsere kokain, ved å presse bønder for penger og ved å true personer som ønsker å bevare naturen.¹²

*«Colombia er fortsatt et av de farligste stedene på jorden for menneskerettighetsforkjempere», Volker Türk, FNs høykommissær for menneskerettigheter.*¹³

De siste årene har det vært en økning av væpnede gruppers og kriminelle nettverks vold mot menneskerettighetsforkjempere der minst 1500 menneskerettighetsforkjempere er drept siden 2016.¹⁴

---

⁶ [ECR25_P2b_Minerals_Crime.pdf](#)

⁷ [Colombia: Plan de Respuesta a Prioridades Comunitarias, enero 2025 - Colombia | ReliefWeb](#)

⁸ [Colombia: Ongoing conflict stalls progress towards peace | NRC](#)

⁹ [Illegal Gold Mining Has Become a Crisis Too Large for the U.S. to Ignore](#)

¹⁰ Av alle nasjoner i verden har Colombia det tredje største antallet mennesker på flukt i eget land – [Colombia: Trapped in their own territory | NRC](#)

¹¹ Kontrollerer menneskenes bevegelser eller nekter dem å bevege seg over lengre tidsperioder

¹² [World Report 2026: Colombia | Human Rights Watch](#)

¹³ [Colombia: Urgent action needed to end widespread violence against human rights defenders – UN report | OHCHR](#)

¹⁴ <https://www.hrw.org/world-report/2026/country-chapters/colombia#bb52e4>

Blant høyrisikogruppene finner vi urfolk, Afro-Colombianske minoriteter, bønder og miljøvernledere.¹⁵ Global Witness rapporterer at av 120 miljøaktivister som ble drept i verden i 2024, ble 48 drept i Colombia, noe som også gjør landet til det farligste for naturvernere.¹⁶

Volden fra væpnede grupper rammer urfolk og Afro-Colombianske minoriteter, deres råd og ledere uforholdsmessig hardt, siden gruppene forsøker å ødelegge selve samfunnsstrukturen og overta eller eliminere organisasjoner med en historisk tilstedeværelse i områdene.¹⁷ FNs høykommissær for menneskerettigheter i Colombia¹⁸ har påpekt at flere urfolkssamfunn i Colombia står overfor «fysisk og kulturell» utslettelse på grunn av volden fra væpnede grupper.

Miljøbeskyttelse og menneskerettigheter

Den internasjonale domstolen har uttalt at «*Naturmiljøet er grunnlaget for menneskelig liv som helsen og velferden til både nåværende og fremtidige generasjoner avhenger av.*»¹⁹ Med andre ord: Vern av naturen er en forutsetning for menneskerettighetene.

Raftoprisen 2026 til The Collegiate Body of Guardians of the Atrato River hedrer og feirer disse lokalsamfunnsrepresentantenes modige kamp for miljørettferdighet og grunnleggende menneskerettigheter.

I en verden som står overfor større miljøkriser enn noensinne,²⁰ sliter myndigheter og det internasjonale samfunnet med å finne ut hvordan de skal takle ødeleggelsen av økosystemer som er vitale for lokalsamfunnenes overlevelse.

Atrato-kjennelsen var juridisk nyskapende og har vært viktig for å endre tankesettet omkring sammenhengen mellom menneskerettigheter og naturens rettigheter.²¹ Alle prinsipper trenger imidlertid noen som står opp for dem. Gjennom arbeidet sitt kjemper disse The Guardians for å gjøre lovens intensjoner til virkelighet.

---

¹⁵ [Colombia: Urgent action needed to end widespread violence against human rights defenders – UN report | OHCHR](#)

¹⁶ <https://apnews.com/article/environmental-defenders-report-global-witness-latin-america-a1852340a1e5cb0b21da155eb3469981>

¹⁷ [02-24-2025-Ingles-Informe-Anual-Del-Alto-Comisionado-ONU-DDHH.pdf](#)

¹⁸ <https://www.aptnnews.ca/national-news/un-warns-of-ongoing-tragedy-as-indigenous-groups-in-colombia-face-extinction/>

¹⁹ [International Court of Justice \(ICJ\). 2025. Obligations of States in Respect of Climate Change, Advisory Opinion, 23 July 2025.](#)

²⁰ FNs miljøprogram (UNEP). 2025. *We Are All in This Together: Annual Report 2024*.

²¹ McNeish, J. A., & Socha, J. M. (2024). Muddy waters: on the problematic political ecology of the Atrato ruling, Colombia. *The International Journal of Human Rights*, 1–21.

Vi oppfordrer colombianske myndigheter til å sikre gjennomføringen av Atrato-kjennelsen for å beskytte elven og naturmiljøet og sikre menneskerettighetene til de berørte lokalsamfunnene.

Vi oppfordrer det internasjonale samfunnet til å etablere regelverk og forbedrede sporbarhetssystemer for ressurser som er ulovlig utvunnet, og til å sørge for at aktører holdes ansvarlige for kriminell utnyttelse av miljøet.

Vi oppfordrer selskaper med koblinger til ressursutvinning til å utvise åpenhet om forsyningskjedene sine og sikre at de bruker råvarer fra lovlige, ansvarlig forvaltede utvinningsvirksomheter.

Vi oppfordrer til beskyttelse av kritiske økosystemer, ansvarlig forvaltning av naturressurser og beskyttelse av menneskerettigheter for befolkninger som lever i utsatte områder.

